Posvet Foruma F3ŽO – NOVICE: Kako ločiti zrnje od plev?

sporočilo za javnost, Ljubljana, 5. februar 2026

V času, ko smo vsakodnevno zasuti z informacijami, oglasi in obljubami o hitrih rešitvah, postaja vprašanje zaupanja in ločevanja resnice od zavajanja eno ključnih družbenih vprašanj – še posebej za starejšo populacijo. Prav temu je bil namenjen posvet **Foruma F3ŽO: Kako ločiti zrnje od plev?**, ki je 5. februarja 2026 odprl poglobljeno razpravo o lažnih novicah, spletnih prevarah, zavajajočem oglaševanju in vlogi medijev.

Uvodoma je **Vlasta Nussdorfer** opozorila na ranljivost starejših, ki jih goljufi pogosto nagovarjajo z obljubami o hitrem zdravju, lahkem zaslužku in "skrivnostih, ki vam jih zdravniki ne povedo". Prav občutki stiske, osamljenosti in zaupanja v avtoriteto so tisti, ki jih prevaranti najpogosteje izkoriščajo.

Alarmantne številke in oblike prevar

David Gracer z Uprave kriminalistične policije je predstavil zaskrbljujoče podatke:

- leta 2025 je policija obravnavala več kot **2.500 spletnih goljufij**,
- skupna škoda je presegla **40 milijonov evrov**,
- povprečna škoda na primer znaša **16.000 evrov**,
- kar **90 % primerov** vključuje zlorabo osebnih in bančnih podatkov.

Največ škode nastane pri **investicijskih goljufijah**, pogosto povezanih s kriptovalutami, lažnimi platformami in telefonskimi klici, pri katerih žrtve same namestijo aplikacije, ki goljufom omogočijo popoln dostop do njihovih naprav in bančnih računov. Gracer je poudaril pomen preventive in opogumljanja žrtev za prijavo, saj je sram eden glavnih razlogov za molk.

Zavajajoče oglaševanje in osebni podatki kot valuta

Petra Lovišček z Zveze potrošnikov Slovenije je opozorila, da danes kot potrošniki ne plačujemo le z denarjem, temveč tudi z **osebnimi podatki**, ki so postali nova valuta. Posebej nevarni so:

- lažni popusti in časovno omejene ponudbe,
- zdravstvene in "čudežne" trditve brez znanstvene podlage,
- prodaja prehranskih dopolnil in medicinskih pripomočkov, ki to v resnici niso.

Pri spletnih nakupih je treba preveriti podatke o prodajalcu in tudi načine plačila, opozarja ZPS. Plačilo po povzetju pri kupcih vzbuja zaupanje, a to vseeno pomeni, da izdelek plačamo preden ga odpremo in če je to edini način plačila, pomeni znak za alarm.

Izpostavila je tudi pomembno, a premalo znano dejstvo: pri zavajajočih praksah se lahko **rok za odstop od pogodbe podaljša na pet let**, a le, če so primeri prijavljeni.

Zakaj laž deluje bolje kot resnica?

prof. dr. Marko Milosavljević s Fakultete za družbene vede je pojasnil, da lažne novice pogosto nagovarjajo čustva, algoritmi družbenih omrežij pa jih dodatno ojačujejo. Opozoril je na nevarnosti digitalnega sledenja, množičnega zbiranja podatkov in nemoči posameznika nasproti globalnim platformam. Ključno vlogo vidi v močnejši zakonodaji, okrepitvi institucij in večji podpori kakovostnim medijem.

Vloga profesionalnega novinarstva

Barbara Štrukelj s Slovenske tiskovne agencije (STA) je predstavila delo portala **Ne/ja**, ki se ukvarja s preverjanjem dejstev, razbijanjem mitov in izobraževanjem javnosti. Poudarila je tri ključne korake pri presoji informacij:

1. preverjanje celotnega sporočila, ne le naslova,
2. preverjanje vira informacije,
3. preverjanje tehničnih značilnosti (domena, slog, zgodovina vira).

Posebej je opozorila na nove izzive, ki jih prinaša umetna inteligenca in ponarejeni avdio-vizualni posnetki.

Skupno sporočilo posveta

Razprava s številnimi vprašanji iz publike je pokazala, da problem lažnih novic in prevar ni le tehničen, temveč **globoko družben**. Udeleženci so se strinjali, da brez večje medijske pismenosti, močne vloge države, odgovornosti platform ter dostopnih in zaupanja vrednih informacij ne bo mogoče učinkovito zaščititi najranljivejših.

Posvet Foruma F3ŽO je znova potrdil, da je **kritično mišljenje, sodelovanje institucij in pogovor v javnosti** edina pot, da bomo znali ločiti zrnje od plev.

--

Festival za tretje življenjsko obdobje je najpomembnejša prireditev za starejše v Sloveniji ter največja tovrstna prireditev v Evropi. Pod geslom: ***Vsi smo ena generacija!*** spodbuja vprašanja medgeneracijskega sožitja, poudarja zdravo in aktivno staranje ter dolgoživo družbo. Dogodek vsako leto soustvarja najmanj 3.000 posameznikov, v treh dneh pa združuje bogat izobraževalen, strokoven in kulturen program, meritve in predstavitve na razstavnih prostorih ter uspešno povezuje generacije znotraj spremljevalnega programa. Že 25. edicija Festivala bo potekala **od 29. septembra do 1. oktobra 2026** v Cankarjevem domu v Ljubljani. ***Tokrat poteka pod častnim pokroviteljstvom predsednike Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar***.

Organizatorja: Mestna zveza upokojencev Ljubljana OPZDU, Proevent d.o.o.